

SALARIUL CA PRINCIPALA FORMĂ DE VENIT A POPULAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA

Olga CIORBA, Iuliu ȚURCAN

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: În vederea creșterii nivelului de trai a populației este important de a asigura o corelare corectă a veniturilor în raport cu cheltuielile populației., Ținând cont că cheltuielile populației sunt mai mult influențate de piață și de oferta existentă pe piață, veniturile populației este un indicator ce depinde într-o mare măsură de fiecare persoană în cauză. În acest context, salariul reprezintă principala formă a veniturilor populației și prezentul articol este dedicat analizei statistice a acestui indicator.

Cuvinte cheie: Salariu, venit, câștig salarial, salariul mediu lunar brut, salariul mediu lunar net.

În condițiile economiei de piață, s-a ajuns la concluzia că noțiunea de muncă în combinație cu ceilalți factori de producție capitalul și natura, are o însemnătate deosebită. Astfel, prețul muncii muncitorului, reprezintă salariul, care este o categorie economică, legată în primul rând de productivitatea muncii, dar și o categorie socială, care asigură securitatea socială a populației.

Potrivit Codului Muncii, salariul reprezintă orice recompensă sau câștig evaluat în bani, plătit angajaților de către angajator sau de organul împuternicit de acesta, în temeiul contractului individual de muncă, pentru munca executată sau ce urmează a fi executată [1]. Câștigul este acel salariu care i se cuvine și este plătit salariatului după reținere, de către angajator, a contribuțiilor obligatorii, a impozitului pe salarii și a alor rețineri.

Sursa de plată a salariilor personalului din unitățile economice constituie o parte din venitul obținut din activitatea economică. Suma totală de plată a salariilor constituie fondul de salarizare al întreprinderii. Fondul de salarizare se formează lunar și anual. El trebuie să fie suficient pentru plata salariilor la timp tuturor angajaților organizației.

În condițiile de piață, întreprinderile își aleg de sine stătător formele salarizării angajaților. Mărimea salariului pentru fiecare angajat se stabilește în contractul individual de muncă încheiat între conducerea firmei și angajat. La momentul încheierii contractului de muncă, firma este obligată să informeze angajatul despre toate condițiile salarizării muncii lui stipulate în contractul încheiat.

În condițiile economiei de piață nu există o reglementare strictă în salarizarea personalului. Fiecare firmă are dreptul să-și perfecționeze sistemul de salarizare și astfel să asigure o motivație mai înaltă a angajaților în scopul sporirii eficienței activității economice.

Totodată, trebuie să avem în vedere faptul că salarizarea angajaților la toate unitățile economice, indiferent de forma de proprietate, trebuie să se efectueze în conformitate cu legislația în vigoare în domeniul salarizării.

Salarizarea muncii este organizată în mod specific în sectorul real și sectorul bugetar al economiei. În acest context:

- Sectorul real reprezintă totalitatea unităților cu autonomie financiară inclusiv a celor care beneficiază de dotații bugetare, indiferent de subordonarea ramurală, tipul de proprietate și forma de organizare juridică.
- Sectorul bugetar reprezintă totalitatea unităților finanțate de la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele unităților administrativ-teritoriale și din mijloacele speciale, indiferent de subordonarea ramurală.

Conform legislației în vigoare pentru organizarea salarizării, unitățile din sectorul real pot aplica sistemul tarifar de salarizare, sisteme netarifare de salarizare. În sectorul bugetar există o rețea tarifară unică de salarizare a salariaților.

În figura 1 este prezentată evoluția salariului mediu lunar brut în Republica Moldova în perioada 2007-2016. Salariu mediu lunar brut în Republica Moldova în perioada 2007-2016 are o dinamică pozitivă, caracterizându-se printr-o creștere continuă. În așa fel, în perioada analizată salariul mediu lunar brut a crescut de la 2065 lei în anul 2007 până la 4997,8 lei în anul 2016, ceea ce constituie o creștere cu 2932,8 lei, adică de 2,42 ori.

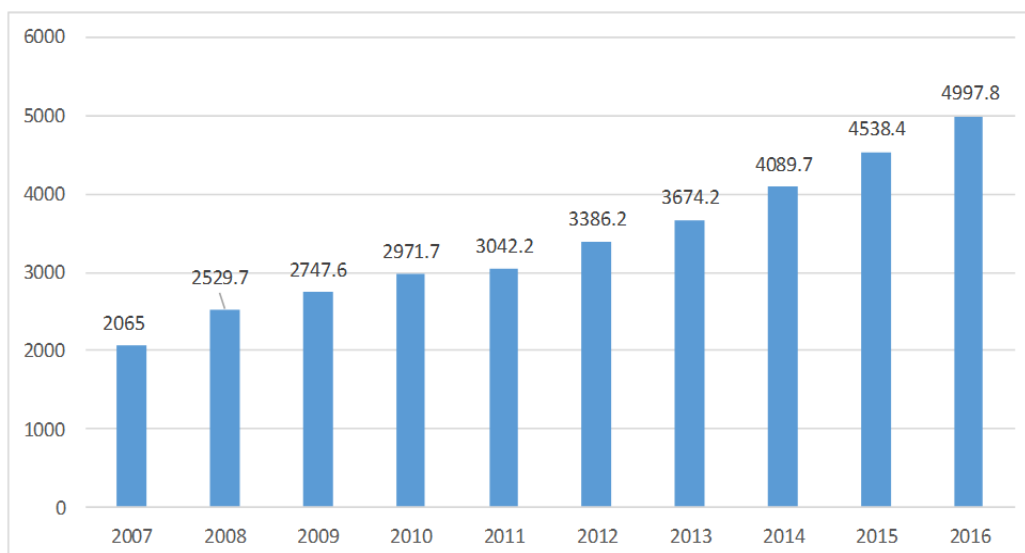

Figura 1. Evoluția salariului mediu lunar brut în Republica Moldova în perioada 2007-2016

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor www.statistica.md

Ritmul mediu de creștere a salariului mediu lunar brut în Republica Moldova constituie 1,103 ori, adică anual salariul mediu lunar brut sporește cu circa 10,3% cel mai înalt ritm anual de creștere a salariului mediu lunar brut în Republica Moldova din perioada analizată este în anul 2008, constituind o creștere cu 22,5% în raport cu nivelul anului precedent. Cel mai redus ritm anual de creștere a salariului mediu lunar brut în Republica Moldova este constatat în anul 2011 cu o creștere doar de 2,3%. În următorii ani ritmul anual de creștere variază în limitele 8,5-10,1%.

Din graficul prezentat se observă că evoluția salariului mediu lunar brut în Republica Moldova, în perioada analizată are o tendință de creștere, însă cu un ritm anual de creștere modest dacă de luat în considerare nivelul anual al inflației care devalorizează puterea de cumpărare a banilor.

În următoarea figură este prezentată evoluția comparativă a salariului mediu lunar brut în Republica Moldova pe sectoarele economiei în perioada 2013-2016.

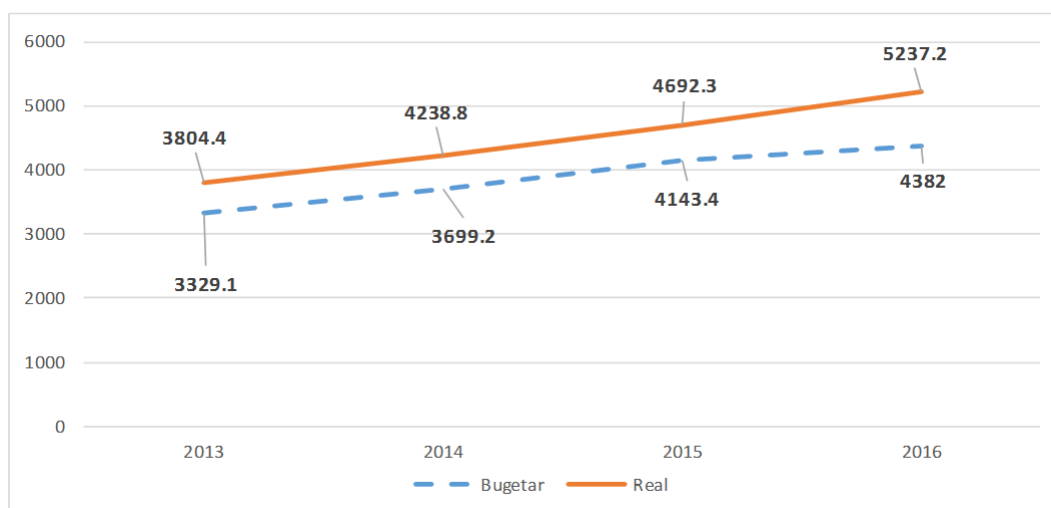

Figura 2. Evoluția comparativă a salariului mediu lunar brut în Republica Moldova pe sectoarele economiei în perioada 2013-2016

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor www.statistica.md

Examinând în comparație evoluția salariului mediu lunar brut în Republica Moldova pe sectoarele economiei în perioada 2013-2016, sectorul real arată o creștere a salariului în această perioadă de la 3804,4 lei în 2013 până la 5237,2 lei în 2016, ceea ce constituie o creștere cu 1432,8 lei. În sectorul bugetar se observă de asemenea o creștere a salariului de la 3329,1 lei în 2013 până la 4382 lei în 2016, adică o creștere cu 1052,9 lei. În baza datelor prezentate se observă faptul că salariul mediu lunar brut în sectorul real al economiei

depășește salariul mediu lunar brut din sectorul bugetar, fenomen care este specific nu doar pentru economia Republicii Moldova, ci și pentru majoritatea țărilor din lume.

Raportul dintre salariul mediu lunar brut în sectorul real și salariul mediu lunar brut în sectorul bugetar variază pe parcursul perioadei analizate, din 2013 până în 2015 variază în limitele 14,2-13,2%, având o tendință de diminuare, însă în 2016 avem o diferență de 19,5%. În așa fel, întrebarea în cadrul cărui sector este mai avantajoasă angajarea, rămâne fără un răspuns concret.

Cu toate că în zilele noastre tot mai mult accent se pune pe egalizarea drepturilor între femei și bărbați, în ceea ce privește nivelul de remunerare a muncii, acesta este repartizat în mod diferit, ceea ce se explică prin influența mai multor factori de influență.

În următoarea figură este prezentată evoluția comparativă a salariului mediu lunar brut în Republica Moldova pe sexe în perioada 2013-2016.

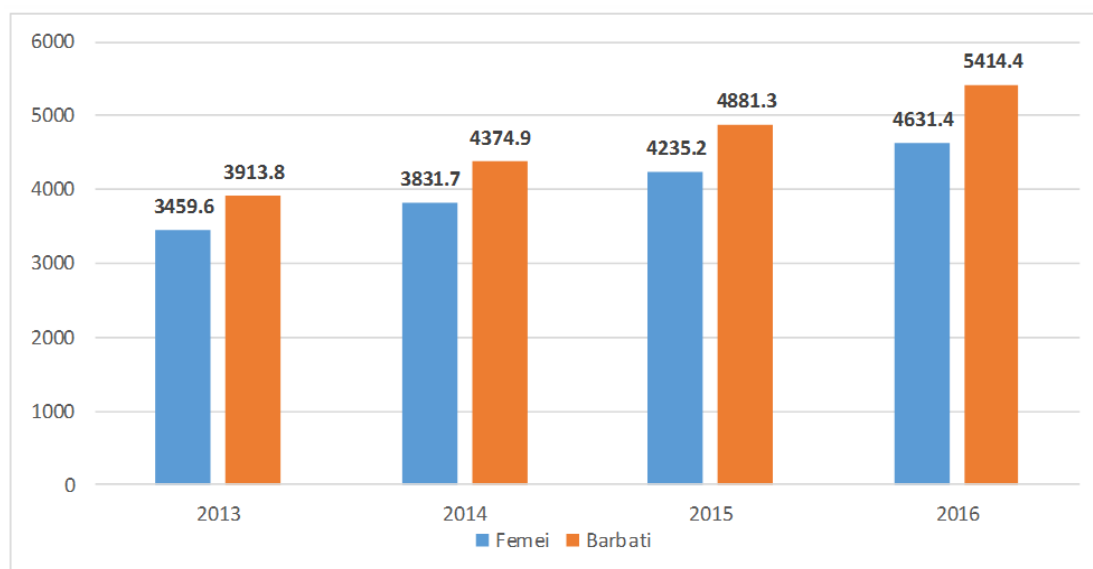

Figura 3. Evoluția comparativă a salariului mediu lunar brut în Republica Moldova pe sexe a economiei în perioada 2013-2016

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor www.statistica.md

Din graficul prezentat se observă că nivelul salariului mediu lunar brut al bărbaților și al femeilor în Republica Moldova în economie, în perioada 2013-2016 are o tendință de creștere. În perioada analizată salariul mediu lunar brut al femeilor a crescut de la 3459,6 lei în 2013 până la 4631,4 lei în 2016, adică cu 1171,8 lei, iar salariul mediu lunar brut al bărbaților a crescut de la 3913,8 în 2013 până la 5414,4 în 2016, ceea ce constituie o creștere cu 1500,6.

Examinând în comparație evoluția salariului mediu lunar brut în Republica Moldova pe sexe a economiei în perioada 2013-2016, cel mai înalt nivel al salariului mediu lunar brut anual îl au bărbații, în mediu de 1,14 ori, ceea ce se explică prin faptul că:

- Domeniile de vârf sunt ocupate mereu de bărbați, femeile fiind mereu pe eșaloanele următoare.
- Orele de muncă. Femeile muncesc mai puțin decât bărbații. În medie bărbații lucrează circa 6 ore pe zi/an, în timp ce femeile doar 5,30 ore pe zi/an și totodată numărul femeilor care muncesc în cursul zilelor libere este mult mai mic decât al bărbaților care muncesc sâmbăta și duminica.
- Negocierea cu angajatorul, este un alt factor pentru care femeile sunt mai puțin plătite decât bărbații. Femeile nu știu să negocieze la fel de bine ca și bărbații, atunci când vine vorba despre salariu. Chiar dacă există o negociere deschisă femeile, în 85% din cazuri, acceptă un salariu inferior bărbaților pentru o poziție similară.
- Femeile care au copii cu vârsta până la 18 ani în același timp au un salariu mai mic față de femeile fără copii sau cu copii adulți. Statutul de mamă al unei femei determină orice angajator să reducă salariul femeii, ceea ce este legat în special de gradul mai înalt de utilizare a concediilor de boală.

În afara variației salariului între sectorul real și cel bugetar al economiei, între femei și bărbați, o variație înaltă a salariului se constată între domeniile de activitate. În tabelul ce urmează este prezentată repartitia salariului nominal mediu în Republica Moldova pe domenii de activități.

Repartiția salariului nominal mediu în Republica Moldova pe domenii de activitate în anul 2016

Domenii de activitate	Media anuală, lei
Activități economice - total	5084,0
Agricultura, silvicultura și pescuit	3321,4
Industrie	5353,7
Industria extractivă	4535,0
Industria prelucrătoare	4877,8
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	8930,9
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	4981,0
Construcții	5064,5
Comerț cu ridicată și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	4558,0
Transport și depozitare	4746,3
Activități de cazare și alimentație publică	3454,8
Informații și comunicații	11027,5
Activități financiare și de asigurări	10338,9
Tranzacții imobiliare	4779,6
Activități profesionale, științifice și tehnice	6806,8
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	4144,3
Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	6144,2
Învățământ	4017,7
Sănătate și asistență socială	5010,0
Arta, activități de recreere și de agrement	3130,1
Alte activități de servicii	9081,0

Sursa: www.statistica.md

În repartiția salariului nominal mediu în Republica Moldova pe genuri de activități în anul 2016 cel mai înalt nivel îi revine întreprinderilor din informații și comunicații cu o medie anuală de 11027,5 lei și întreprinderile din activități financiare și de asigurări cu o medie anuală de 10338,9 lei. În anul 2016 în Republica Moldova media anuală a salariului nominal mediu a înregistrat un nivel mai jos, arta, activități de recreere și de agrement cu salariul nominal mediu anual de 3130, 1 lei, agricultura, silvicultura și pescuitul cu salariul nominal mediu anual de 3321,4 lei și activități de cazare și alimentație publică cu un salariu nominal mediu anual de 3454,8 lei. O variație înaltă a salariilor în funcțiile de domeniile de activitate asigură o repartiție neuniformă a fluxurilor de absolvenți în vederea construirii carierii. În așa fel, tot mai puține persoane tind să se angajeze în domeniul agriculturii care a fost pe parcursul istoriei ramură tradițională a Republicii Moldova și tot mai mulți tineri se îndreaptă spre domeniul tehnologiilor informaționale sau activități financiare care actualmente se atribuie la cele mai bine plătite domenii atât în Republica Moldova cât și la nivel global.

Analiza efectuată a constatat un nivel scăzut al salarizării în Republica Moldova și o variație destul de înaltă a salariilor între domeniile de activitate care la rândul său stimulează aflul de creier din țară, ceea ce se fa resimți puternic peste 10-20 ani. În acest context este important de a reînvia economia națională care va asigura crearea locurilor de muncă bine plătite și dezvoltarea economică a țării în ansamblu.

Bibliografie:

1. Legea Nr. 48 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici din 22.03.2012
2. FSCM Moldova, *Salarizarea muncii, drepturile și garanțiile sociale*, Chișinău 2013
3. Poștan L., Iurcu S., *Plata muncii în Republica Moldova*, Institutul muncii. 01.08.2015
4. Țurcan R., *Statistica generală și economică*, Note de curs, Chișinău U.T.M 2012
5. www.statistica.md *Statistica salarizării*
6. www.femeia.ro *De ce femeile sunt mai prost plătite decât bărbații?*